

Regionkontoret
Regional utveckling
Lindha Feldin
Strateg cirkulär ekonomi

Beslutsförslag

Datum	Diarienummer
2023-04-04	RS230115

Regionstyrelsen**Beslutsförslag Potential: Återbruk Halland - ansökan om regional medfinansiering ERUF Västsverige****Förslag till beslut**

Regionstyrelsens tillväxtutskott föreslår regionstyrelsen besluta att

- tilldela finansiering för projektet Potential: Återbruk Halland med 8 297 813 SEK varav 4 869 925 SEK till EMC, 1 462 188 SEK till Region Halland, 1 757 630 SEK till IVL och 196 070 SEK till Varbergs kommun
- finansieringen tas från anslaget regional medfinansiering till EU-projekt
- uppföljning av arbetet ska redovisas för tillväxtutskottet.

Sammanfattning

Bygg- och fastighetsbranschen är linjär, förbrukar en stor mängd jungfruligt material och har stor klimatpåverkan. Genom återbruk och utveckling av nya affärsmodeller kan både avfall och klimatpåverkan minskas. Projekt Potential: Återbruk Halland (P:ÅH) är det första breda initiativet för att initiera förändring för en cirkulär omställning med målet att utveckla ett storskaligt återbruk i den halländska bygg- och fastighetsbranschen.

Projektets primära målgrupp är mikroföretag samt små och medelstora företag (SMF) och företag i hela värdekedjan engageras. En potentialstudie och tre demonstrationsprojekt med återbruk genomförs som skapar ny kunskap och visar nya möjligheter. Projektet genomför breda kunskapshöjande aktiviteter och även direkt coaching som leder till konkreta åtgärder i företagen genom utveckling av affärsmodeller och etablering av nya värdekedjor. Projektet sammanför beställare och utförare kring återbrukets

möjligheter och utmaningar samt skapar förutsättningar för fortsatta insatser efter projektperioden.

Bakgrund

Behov

Över 90 % av samhällets materialanvändning kommer från ny råvara. Det största materialflödet är bygg och anläggning, med ett globalt behov av över 40 miljarder ton material per år. År 2020 uppkom ca 14 miljoner ton avfall i den svenska byggsektorn, vilket motsvarar ungefär en tredjedel av totala avfallsmängder. Över 60 % av de globala växthusgasutsläppen härstammar från utvinning av material och tillverkning av produkter. Boverkets miljöindikatorer visar att nästan en femtedel av Sveriges årliga inhemska växthusgasutsläpp kommer från bygg- och fastighetssektorn.

Bygg- och fastighetssektorn står inför en omfattande utmaning att minska klimatpåverkan, avfallsmängder och uttag av naturresurser. En omställning till en cirkulär bygg- och fastighetssektor där existerande byggprodukter tillvaratas, återbrukas och återvinns, är avgörande för att uppnå ett hållbart och cirkulärt byggande. För att åstadkomma ett cirkulärt skifte krävs omställning hos aktörer i hela värdekedjan genom utveckling av nya samarbeten, metoder/kunskaper och affärsmodeller. Erfarenheter från andra utvecklingsprojekt inom området visar att omställningen försvåras av bristande kunskaper och osäkerhet kring roller, lönsamhet och möjligheter.

Målgrupp

Den primära målgruppen är SMF i hela värdekedjan för återbruk i bygg- och fastighetsbranschen. På strategisk nivå har beställare viktiga roller som kravställare och skapare av förutsättningar genom design för återbruk av såväl byggnader som byggprodukter. På operativ nivå har utförare stor potential i att börja erbjuda återbruksinventeringar, demontering och rekonditionering liksom lagring och återförsäljning av återbrukade produkter och material, samt renovering av byggnader för förlängd användning.

Inför projektet har målgruppen själv lyft att man anser att marknaden är omogen samt att den grundläggande synen på resurser och resursuttag behöver ändras för att återbruk ska kunna bli storskaligt. Samtidigt lyfts stigande materialpriser, leveransproblem, höga avfallskostnader mm fram som

faktorer som kan medverka till att öka takten i omställningen till mer cirkularitet.

Projektet är därmed centralt för att initiera nya arbetssätt och processer så att företag i Halland bibehåller och stärker sin konkurrenskraft genom att bli en del av den omställning som påbörjats.

Aktiviteter och organisering

Projekt Potential: Återbruk Halland projektleds av Energi- och MiljöCentrum med processledningsstöd av Region Halland för att säkra god regional och lokal förankring. Regionfastigheter deltar också i projektet. IVL Svenska Miljöinstitutet bidrar utifrån sin expertis och erfarenhet av återbruk. Varbergs kommun samhällsbyggnadsavdelning deltar med case kopplat till återbruk.

Arbetspaket 1 Projektledning och kommunikation

AP1 är sammanhållande för hela projektet inklusive samtliga arbetspaket samt omfattar alla former av kommunikation och resultatspridning. Det innehåller hela projektets styrning och ledning, utveckling samt rapportering och utvärdering samt avslutsarbete. Hela arbetspaketet är en förutsättning för genomförandet. Arbetspaketet, och därmed hela projektet, leds operativt av en projektledare från EMC i nära samverkan med den processledare som på Region Hallands uppdrag svarar för processerna i AP5.

Arbetspaket 2 Potentialstudie

Arbetspaketet tar utgångspunkt i behovet av ökad kunskap kring hur återbrukets potential ser ut. En forskningsbaserad studie genomförs av IVL Svenska Miljöinstitutet och redovisar konkreta beräkningar av potentialen för storskaligt återbruk som inkluderar både material och förlängning av byggnaders livslängd. Potentialstudien förväntas öka kunskaperna och därmed förståelse för återbrukets potential och tydliggör för målgruppen vilka som är återbrukets möjligheter inklusive att förebygga och reducera avfall, minska klimatpåverkan och utveckla mera hållbara företag som även ser affärsnytta och nya affärsmöjligheter.

Arbetspaket 3 Demonstration av återbruk

Genom praktiska och konkreta exempel visar arbetspaketet vilka olika delar som en återbruksprocess kan bestå av för olika typer av byggnader. Arbetspaketet lyfter fram vilka förmågor och kompetenser som kommer att

krävas i en återbruksmarknad under utveckling och även lyfta fram de utmaningar och hinder som behöver övervinnas för att återbruk ska vara hållbart ur alla perspektiv. Genom studiebesök med tillhörande uppföljning som inkluderar erfarenhetsutbyten förs frågor och lösningar över till projektets målgrupp. Även de aktörer som svarar för demonstrationsobjekten kommer att stärka sina kompetenser och därmed roller i värdekedjan som indirekt kommer den primära målgruppen till nytta genom exempelvis ökad beställarkompetens.

- Laholms kommun bidrar med ett projekt där de tar tillvara på material från ett ålderdomshem som behöver rivs för att sedan använda det direkt in i nyproduktion av en kontorslokal.
- Varbergs kommun har två alternativa projekt; antingen skolbyggnader där byggnaders livslängd och byggmaterialet tas i beaktande eller projekt i tidigt skede där valet står mellan att riva för att bygga nytt eller bevara och utveckla befintlig byggnad.
- Regionfastigheter bidrar med ett demonstrationsprojekt för att dela med sig av hur man kan kravställa och genomföra återbruksinventering av byggprojekt i samband med om- och nybyggnation av delar av Varbergs sjukhus. Särskilt fokus ligger på hur användning av digitala verktyg kan ge en bättre bild av hur återbruk möjliggör resursbesparing.

Arbetspaket 4 Stärkt återbrukskompetens

SMF erbjuds återbrukscoachning för att öka kunskap och utveckla sitt arbete med återbruk av både material och byggnader. Coachningen anpassas till företagens specifika behov. I dialog med deltagarna kommer utmaningar och lärdomar delas. Syftet är att stödja målgruppen att konkret komma vidare i sitt arbete att utveckla det egna företaget, dess affärsmodell och arbetssätt.

Arbetspaketet erbjuder också kunskapshöjande aktiviteter utifrån målgruppens behov och med lärdomar från både övriga arbetspaket samt de erfarenheter från projekt i andra regioner som kan överföras till Halland. Aktiviteterna kommer att ha olika teman och målgruppen kommer att ha möjlighet att påverka genom bland annat projektets referensgrupp. När gemensamma behov uppstår kommer projektet att kunna skraddarsy forum för att arbeta med de aktuella frågorna.

Arbetspaket 5 Samsyn och vision

Arbetspaketet syftar till att engagera målgruppen i hela värdekedjan i en gemensam process kring hur aktörerna i Halland i samverkan kan driva på omställningen. Med utgångspunkt i de globala målen Agenda 2030, Hallands strategi för hållbar tillväxt, möjliga kopplingar till andra regionala återbruksinitiativ samt med en gemensamt ökad kunskap som grund ska AP5 processa fram en samsyn och vision för återbruk inom bygg- och fastighetsbranschen i Halland.

För att få en stark samling tidigt i projektet bjuds nyckelaktörer i den halländska bygg- och fastighetsbranschen och återbruksintresserade in till en kick off där möjligheter med återbruk lyfts genom inspirerande exempel. Ett pro-aktivt dialogarbete kommer ske dels genom direktdialoger för att få en fördjupad bild av företagens behov och intresse av återbruk och dels genom gemensam marknadsdialog där aktörer från hela värdekedjan möts utifrån sina olika perspektiv, farhågor och möjligheter kring ökad cirkularitet i bygg- och fastighetsbranschen genom återbruk. Ett återbrukshackathon tar en kreativ ansats och låter olika kompetenser från exempelvis andra branscher, Lean-specialister eller beteendevetare tillsammans med bygg- och fastighetsbranschens SMF ta sig an återbruksutmaningar.

Övervägande

Projektansökan för Potential: Återbruk Halland ger möjlighet att genom regional medfinansiering stödja det första breda initiativet för att initiera förändring och ta till vara potentialen i en omställning med målet att utveckla ett storskaligt återbruk i den halländska bygg- och fastighetsbranschen. Detta som en del av grön och cirkulär omställning som även skapar nya affärsmöjligheter.

Den regionala medfinansieringen, förutsatt att projektet också beviljas EU-finansiering från ERUF-programmet för Västsverige, gör det möjligt att genomföra en potentialstudie och tre demonstrationsprojekt med återbruk som skapar ny kunskap, visar nya möjligheter och utmaningar samt initierar förändring. Projektet innehåller dessutom kunskapshöjande aktiviteter och minst 30 företag får direkt coaching i sin omställning som leder till konkreta

åtgärder i företagen där utveckling av nya affärsmodeller och värdekedjor inleds under projektperioden.

Projektets aktiviteter förväntas nå minst 90 SMF i den halländska bygg- och fastighetsbranschen och bygga samsyn i hela värdekedjan samt i en visionsprocess peka ut hur omställningen kan drivas på och utvecklas efter projektperiodens avslutning 2026.

Konsekvensbeskrivning

Projektets målgrupp är mansdominerad med ca 10 % förvärvsarbetande kvinnor inom byggverksamhet och 40 % kvinnor inom fastighetsverksamhet i Halland. Detta är en avspeglning av läget för Sverige som helhet och framförallt byggverksamhet har även långsiktigt stora utmaningar vad gäller jämställdhet med främst män som söker utbildningar inom området och med mycket låg andel kvinnor inom hantverksdelarna av branschen.

Projektet kommer att bidra till att skapa en bild av de nya yrken som kommer uppstå i en mera cirkulär bygg- och fastighetsbransch där återbruk är en naturlig del av nya affärsmodeller och tankesätt. Projektet kommer också beakta hur insatser för mångfald behövs inom aktuella branscher och inkludering behöver bli en del av företagskulturen.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Projektet söker också finansiering från ERUF Västsverige med 5 531 879 sek för en sammanlagd projektfinansiering på 13 829 692 sek. Region Hallands medfinansiering 8 297 813 kr fördelar sig med 4 869 925 sek till EMC, 1 462 188 sek till Region Halland, 1 757 630 sek till IVL och 196 070 sek till Varbergs kommun och tas från anslaget för Regional medfinansiering till EU-projekt.

Förvaltning

Cristine Karlsson	Bo-Josef Eriksson
Tillförordnad Regiondirektör	Regional utvecklingsdirektör

Bilaga:

Projektansökan ”Potential: Återbruk Halland”, ERUF-programmet för Västsverige

Projektbudget

Visualisering av projektuppbyggnad

Associerade partners behov och avsikt att delta

Styrelsens/nämndens beslut delges

Tillväxtverket ERUF Västsverige

Energi- och MiljöCentrum, EMC

IVL Svenska Miljöinstitutet

Varbergs kommun